فصلنامه مطالعات حقوق
Journal of Legal Studies
شماره سی و دوم. تابستان ۱۳۹۸، صص۲۴۲-۲۲۷ Vol 3. No 32. 2019, p 227-242
شماره شاپا (۲۵۳۸-۶۳۹۵) ISSN: (2538-6395)

بیمه اجباری مهریه برای حمایت از زوجه در شرایط خاص

عصمت هاشمی[۱]. محسن اسماعیلی[۲]
۱. دانشجوی دکترای مطالعات زنان دانشگاه تربیت مدرس. ایران
۲. وکیل پایه یک دادگستری و کارشناسی ارشد حقوق خصوصی
دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز. ایران

چکیده
طبق حقوق اسلامی وقانون اساسی مهریه از حقوق ویژه زنان در زمان ازدواج است اما امروزه به دلیل انحراف از نقش اصلی خود مشکلات اجتماعی بسیاری را بوجود آورده است مانند تاخیر در ازدواج جوانان و افزایش اختلافات بین زوجین و آمار طلاق. امروزه مهریه تبدیل شده است به امری تشریفاتی و اهرم فشاری برای کسب حقوق بیشتر برای زنان در زمان اختلاف و جدایی و در نهایت بعد از ماه‌ها یا سال‌ها بلاتکلیفی و تشدید کدورت‌ها بین زوجین متاعی اندک نصیب زن می‌شود. درحالیکه در سنت اسلامی و سیره پیشوایان دینی مهریه نقد و در حد استطاعت زوج توصیه می‌شود که همه یا بخشی از آن در ابتدای ازدواج در تملک زوجه قرار گیرد. بیمه اجباری مهریه بالاتر از سقف معین شده (بالاتر از ۱۱۰سکه طلا) نوعی بیمه خسارت یا بیمه بی‌سرپرستی است برای حمایت از زوجه درصورت فوت همسر و طلاق در شرایط خاص و جلوگیری از تعهد مهریه‌های غیرواقعی. بیمه‌گذار زوج یا زوجه می‌باشد. نتیجه قابل پیشبینی اینکه این طرح اقشار کم درآمد را به رضایت و قبول تعهد به مهریه در حد استطاعت سوق می‌دهد در غیر این صورت تایید دریافت بخشی از مهریه در ابتدای ازدواج توسط زوجه ضروری است. ضمانت اجرای این طرح کاهش خدمات حقوقی و قضایی در پیگیری مطالبات مهریه‌های بیمه نشده می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: مهریه، بیمه مهریه، بیمه اجباری، بیمه خسارت، بیمه بی‌سرپرستی

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-07]

مقدمه

طبق‌بند۴ اصل ۲۱ قانون اساسی از وظایف دولت ایجاد بیمه‌ی خاص بیوگان و زنان سالخورده و بی‌سرپرست است. و بر اساس اصل ۲۹ قانون اساسی «برخورداری از تامین اجتماعی از نظر بازنشستگی، پیری، از کار افتادگی، بی‌سرپرستی و. . . حقی است همگانی. دولت مکلف است طبق قوانین از محل درآمدهای عمومی و درآمدهای حاصل از مشارکت مردم، خدمات و حمایت‌های مالی فوق را برای یکایک افراد کشور تامین کند». با وجودی که زنان ایرانی طبق قوانین داخلی مطابق حقوق شرعی اسلامی باید دارای حق تامین اقتصادی مناسب باشند و مهریه در تشکیل نهاد خانواده جایگاه مهمی می‌تواند داشته باشد عملا به ابزاری ناکارآمد و مشکل‌آفرین تبدیل شده و ماهیت آن تغییر یافته است به امری تشریفاتی در بدو ازدواج و اهرم فشاری برای کسب حقوق بیشتر از زوج توسط زوجه در هنگام طلاق با این حال مهریه های بالا مانع جدی برای تشکیل خانواده‌های جدید و ازدواج جوانان به شمار می‌آید. تجربه نشان می‌دهد که زنان در اکثر موارد حتی در صورت تمکن مالی همسر و مقصر نبودن در طلاق قادر به دریافت کامل مهریه خود نشده‌اند و قاطعیت سیستم قضایی کشور با اعمال مجازات حبس برای تادیه مهریه هم آفات بیشتری داشته و گره‌ای از مشکلات حقوقی زنان نگشوده است مهریه از احکام تاسیسی اسلام نیست و در تاریخ بشر و در همه جوامع به نام‌های مختلف، وجود داشته و سنتی اجتماعی محسوب می‌شود در فقه اسلامی مهریه ویژگی‌های خاصی دارد. دادن مهریه به خود زنان نه به والدین و تعلق مهریه به زن از ابتدای زندگی مشترک و حتی در صورت جدایی بدون رابطه زناشویی که زن استحقاق دریافت نیمی از مهریه را دارد و اینکه مهریه زنان را باید بطور کامل پرداخت. منوط نبودن پرداخت مهریه به زمان طلاق امر مسلمی است. امروزه می‌بینیم در عرف اجتماعی از مهریه مانند اهرم فشار برای کسب حقوق بیشتر برای زن در زمان طلاق و اختلاف استفاده می‌شود و از نص صریح قران که دادن مهریه به زنان با احترام وکرامت به آنها است فاصله بسیاری دارد. ازآنجا که یکی از بزرگترین دغدغه‌های زنان وجامعه در پافشاری برحفظ سنت مهریه در ازدواج به مشکلات اقتصادی زنان در صورت جدایی و از دست دادن همسر نان‌آور آنها مربوط می‌شود بیمه مهریه راهکاری برای حل این نگرانی و کمک به زنان بی‌سرپرست با استفاده از پس‌انداز سرمایه خودشان یعنی مهریه آنهاست.

راهکارهایی برای ساماندهی نهاد مهریه

۱- تشویق زوجین به مهریه‌های پایین ولی نقد، در عوض سهیم شدن زنان در مالکیت اولین ملک یا خانه خریداری شده توسط همسر در دوران زندگی مشترک.

۲- تشویق زوجین به کاهش تشریفات عقد و جهیزیه در ازای دادن نقد بخشی از مهریه در ابتدای ازدواج از طرف زوج به زوجه.

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-07]

۳- کاهش میزان مهریه در عوض گرفتن حق وکالت ازدواج برای طلاق به خواست زوجه

۴- اجبار زوج به پرداخت ۲۰ ٪ مبلغ مهریه در زمان عقد به زوجه

۵- بیمه بخشی از مبلغ مهریه به صورت اجباری در شروع تشکیل خانواده

طرح بیمه اجباری مهریه راهکاری است برای واقعی شدن تعهد پرداخت مهریه و تسهیل دسترسی زنان به حقوق اقتصادی آنها. ضمنا ارائه‌ی مشاوره به زوجین پیش از ازدواج برای آشنایی آنها به حقوق و امتیازاتی که از طریق شرایط ضمن عقد برایشان میسر می‌شود و آگاهی آنها از جدی بودن تعهد پرداخت مهریه با حمایت قانونی موثر از زوجه می‌تواند مانعی برای پیشنهاد و یا پذیرش مهریه فوق استطاعت زوج به صورت عندالمطالبه باشد.

به دلیل تغییرات وتحولات عدیده اجتماعی لزوم تغییر در قوانین حاکم بر ازدواج و خانواده وتطابق آن با روح زمانه احساس می‌شود و در این میانه الگوبرداری از تجارب مثبت کشورهای اسلامی می‌تواند موثر باشد نظیر انچه که در قطر وجود دارد (تعیین میزان دقیق مهریه وجهیزیه در قانون) یا تشکیل صندوق ضمانت نفقه در تونس یا نظام مهریه در مصر که مهریه را به دو بخش تقسیم می‌کنند که نصف آن باید به طور نقدی و همزمان با وقوع عقد نکاح به زن پرداخت و زن نیز ملزم است تمام آن را برای تهیه جهیزیه هزینه کند و نصف مهریه موجل و عندالمطالبه است یا حتی تعیین سقف و میزانی برای هزینه‌های عروسی که در هند وپاکستان رواج دارد و بر مبنای آن هزینه‌های زائد بر آن جرم تلقی می‌شود. (مولاوردی، ۱۳۸۵)

مهر یک سنت امضایی است. گفته شده برای اثبات توانایی زوج از نظر اقتصادی برای تامین زندگی لازم است. اظهار علاقه و دوستی خالصانه زوج به زوجه و جلب اعتماد و اطمینان زوجه نیاز به تلاش جدی و تقدیم هدیه‌ای ویژه دارد. از نظر بسیاری از مردم مهریه یک ضمانت موثر برای تداوم زندگی خانوادگی و ایجاد یک قدرت بازدارنده از طلاق به اراده زوج است.

برخی از صاحب نظران وقتی می‌خواهند از رعایت حقوق زن در اسلام سخن برانند در مقابل مسائلی مانند نصف بودن ارثیه دختران در مقابل پسران با استناد به روایات موضوع وجود مهر را برای زن به عنوان امتیازی در مقابل محرومیت‌های ارث و دیه و. . . معرفی می‌کنند. اما سوال اساسی این است که این چه امتیازی است که در عمل پشتوانه قانونی و شرعی لازم برای استیفای آن وجود ندارد و زنان مسلمان در بسیاری از موارد نه با رضایت باطنی بلکه از روی ناچاری مجبور به چشم‌پوشی از این حق مسلم هستند لذا باید راهکاری را جستجو کرد که هم زنان بتوانند به حقوق مسلم خود در رابطه با مهریه دست یابند و هم زمینه‌ی سوء استفاده احتمالی از سوی هر طرف از بین برود.

یکی از موانع موجود بر سر راه بهره‌مندی زنان از مهریه فرهنگ غلطی است مبنی بر اینکه مهریه را کی داده کی گرفته در حالی که پیامبر گرامی اسلام فرموده است خداوند در روز قیامت هر گناهی را می‌بخشد

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-07]

جز گناه پرداخت نکردن مهریه. امام صادق می‌فرماید: کسی که مهریه‌ای را در نظر بگیرد و در پی آن نیت پرداخت آن را نداشته باشد به منزله‌ی سارق است. (حیدری، ۱۳۸۴)

راهکار فرهنگ‌سازی و آگاهی عمومی در جهت توجیه کامل عامه مردم لازم است همچنین تدوین قوانینی که موجب گردد زنان جامعه بسیار آسانتر از شرایط فعلی به مهریه دست یابند تا در عمل خط بطلانی بر این تصورات غلط در مورد مهریه باشد.

معنی ندارد فردی ضمن عقد ازدواج متعهد به پرداخت مالی شود که نه تنها بالفعل قدرت تسلیم و انجام آن تعهد مالی را ندارد بلکه روند عادی و شرایط طبیعی او حکایت از آن دارد که در آینده نیز چنین قدرتی برای آن شخص به انجام تعهد ایجاد نمی‌شود. در عرف اجتماعی فعلی اگر زنی مهریه خود را طلب کند به معنی وقوع اختلاف و ناسازگاری در زندگی زناشویی است لذا فرهنگ‌سازی و آموزش جدی بودن تعهدات حقوقی مشاوره قبل از ازدواج بلکه در سنین دبیرستان ضروری است تا بر اساس اصل پذیرش مسولیت‌های متقابل مهریه معنی و کارکرد واقعی خود را پیدا کند.

تصور عرف از کارکرد مهریه به خصوص ارزش مهریه بالابیشتر مربوط به نگرانی درباره نیاز اقتصادی زن درصورت فوت همسر یا طلاق و از دست دادن سرپرست خانواده است یا ترمزی در برابر سوء استفاده زوج از حق طلاق است. زنان در جامعه‌ی ما بیش از مردان از طلاق متضرر می‌شوند زیرا آنها در مقایسه با مردان بسیار کم امکان ازدواج مجدد دارند و معمولا از منابع مالی یا شغلی سودآور برخوردار نیستند، تمایل برخی خانواده‌ها به مهریه‌ی زیاد می‌تواند به همین علت باشد برخی از جامعه‌شناسان مهریه را یک وسیله تضمین می‌دانند که در عین حال که هیچ ضمانت اجرایی ندارد ولی یک احساس امنیت در زوجه به وجود می‌آورد. زنی که ازدواج می‌کند احساس می‌کند تنها از طریق مهریه می‌تواند از وقوع طلاق جلوگیری کرده، و زندگی پس از طلاق را برای مدتی تامین کند. کارکردهای عرفی دیگرمهریه عبارتند از:

۱- ارتقای حیثیت و اعتبار اجتماعی زن

۲- بالا بردن تشریفات ازدواج و ایجاد محدودیت در مسیر شکل گیری ازدواج مجدد به معنی تعداد زوجات

۳- تثبیت خانواده و مهار ازدواج

۴- بالا بردن ضریب اطمینان خاطر زن در مقابل حوادث تهدید کننده‌ی غیرقابل پیش‌بینی

۵- ترغیب خانواده زن برای تامین جهیزیه بهتر

۶- جبران سهم الارث کمتر زن

۷- تامین نیازهای مالی زن در صورت طلاق (یوسف زاده، ۱۳۸۴)

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-07]

فخر فروشی و مباهات و مساله چشم و هم‌چشمی و رقابت با طبقات بالای اجتماع، محدود کردن اختیارات مرد، نسیه بودن مهریه، تغییر در نظام باورها و حاکمیت ارزش‌های مادی برجامعه و نیاز به استقلال مالی و اقتصادی در زنان، افزایش نرخ طلاق و ترس از وقوع طلاق و عوارض بیشتر آن در سرنوشت زنان مثلا شانس کمتر ازدواج مجدد برای زنان مطلقه و بیوه. کلا باید گفت احساس ناامنی زنان عامل اصلی تاکید خانواده‌ها بر مهریه بالا در ازدواج است.

کارکردهای منفی افزایش مهریه عبارتند از:

۱- افزایش سن ازدواج

۲- تغییر در نوع نگرش همسرگزینی (ازدواج با خارجی‌ها)

۳- کاهش نرخ ازدواج

۴- ایجاد خصومت و دشمنی بین زوجین (منصور نژاد، ۱۳۸۱)

۵- تحمل اجباری زندگی‌های تصنعی

۶- احتمال سوداگری به طور نادر

۷- تحت الشعاع قرار گرفتن ارزش‌های دینی و نسبت دادن عرف‌های غلط به دین (یوسف زاده، ۱۳۸۴)

در بررسی عوامل اجتماعی مربوط به اجرای مهریه زنان تازه ازدواج کرده شهر کرد توسط محققان گزارش شده اکثریت دختران قبل از ازدواج در هر سنی خواهان مطالبه مهریه بوده‌اند (اسدی پور وهمکاران، ۱۳۸۹) (سعیدی، فصلنامه حقوق، ۱۳۸۸، ص۱۱۴). لذا مبنای واقعی عرف بر صوری بودن مهر و میزان آن یا نگرفتن مهریه به عبارت دیگر نمادین بودن نهاد مهر نیست تا مردان به تصور این که فقط در زمان طلاق باید مهریه را بپردازند و فرض اینکه این اتفاق در مورد آنها رخ نمی‌دهد بدون مقاومت مهریه‌های بالا را بپذیرند. برعکس گزارشات نشان می‌دهد افراد و خانواده‌هایی که مهریه زیاد را در ابتدای ازدواج عنوان می‌کنند انگیزه بیشتری برای مطالبه آن و به اجرا گذاشتن آن در زمان اختلاف دارند. (هادی زاده، ۱۳۸۹، به نقل از اسدی پور، حقیقیان، ارسلانی مقدم، ۱۳۸۹)

راه‌حلی که در مورد مهریه سنگین در محاکم اجرا می‌شود این است که مهر معین یا مهرالمسمی اگر متناسب با توان بالقوه زوج برای پرداخت نباشد به مهرالمثل تقلیل داده می‌شود. اگر ملاک تعیین مهرالمثل نیز توجه به موقعیت خانوادگی و شرایط ویژه زوجه باشد با توجه به مهریه افراد نظیرش در فامیل، با توجه به رواج مهریه‌های کلان در حال حاضر این تبدیل نیز کمکی به زوج معسر نمی‌کند چرا که گاهی مهرالمسمی از مهر المثل نیز کمتر است.

راهکارهای مناسب برای پرداخت مهریه

۱- در تعیین میزان مهریه حد اعتدال رعایت شود.

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-07]

۲- قرار دادن عین معین یا مال غیرمنقول (زمین، خانه، طلا و. . .) به عنوان مهریه می‌تواند مانع کاهش ارزش مالی مهریه در طول زمان شود.

۳- پرداخت مهریه در آغاز زندگی مشترک به اندازه توانایی زوج نه منزلت زوجه (یکی از علل افزایش مهریه نسیه بودن آن است.)

۴- پرداخت عندالاستطاعه مهریه (یوسف زاده، ۱۳۸۴)

راه‌های دیگری که پیشنهاد می‌شود: بیمه کردن مهریه توسط زوجه یا دریافت بخشی از مهریه از زوج در آغاز زندگی مشترک در ازای کاهش تشریفات مراسم عقد. همچنین اجباری کردن بیمه مهریه برای مهریه‌های سنگین یا بالاتر از سقفی که قانون تعیین می‌کند برای زمان فوت زوج یا طلاق در صورتی که توافقی، وکالتی برای زن یا به دلیل تقصیر زوجه نباشد یا مهریه زن به میزان حداقلی که قانون معین می‌کند (قانون پیشنهادی ۲۰ درصد مهریه) توسط زوج در ابتدای زندگی مشترک پرداخت نشده باشد.

پیشنهاد مالیات بر مهریه در زمان عقد به طوری که پرداخت مالیات از طرف زوجه باشد راهکار چندان دقیقی نیست. زیرا گروهی که می‌خواهند مهریه‌شان بالاتر از مقدار متعارف باشد میزان مهریه را ممکن است بسیار بالاتر از حد متعارف تعیین کنند که در این صورت میزان مالیات مقرر را نیز به مهریه خالص مورد توافق اضافه می‌کنند. این سیاست هزینه مالیات را نیز به شوهران آنها تحمیل می‌کند.

نکته مهم دیگر این که این امر کاملا مغایر با روح قوانین مرتبط است زیرا که در زمان ازدواج هنوز پولی به عنوان مهریه مبادله نشده است که بخواهند از آن مالیات بگیرند و در واقع زنان گاه به جای آن که مهریه عندالمطالبه‌ی خود را دریافت کنند باید برای مهریه‌ای که هنوز دریافت نکرده‌اند مالیات پرداخت کنند که این امر راه را برای ازدواج جوانان مشکل‌تر خواهد کرد. (وزیری فرد، فلاحتی تفتی، ۱۳۹۲)

بیمه داوطلبانه‌ی مهریه توسط زوج به روش موجود که به صورت ماهیانه یا سالیانه با پرداخت مبالغ زیادی طول می‌کشد چندان کارآمد نبوده و مورد توجه و استقبال عموم قرار نگرفته است زیرا در فرهنگ عمومی و عرف کنونی مردان از وضعیت بلاتکلیفی مهریه بیشتر سود می‌برند لذا انگیزه‌ای برای بیمه کردن مهریه همسران خود ندارند به ویژه در زمان اختلاف و طلاق که ترجیح می‌دهند با هزینه‌ای کمتر این اتفاق بیفتد.

اجباری کردن پرداخت بخشی از مهریه در ابتدای زندگی مشترک در مورد مهریه‌های بالاتر از سقفی که قانون معین می کند مثلا ۱۱۰ سکه طلای رایج یا بیمه اجباری مهریه در این موارد باعث می‌شود از پیشنهاد و یا پذیرش مبالغ گزاف و غیرواقعی مهر جلوگیری شود. ضمنا برای کاهش تشریفات پرهزینه و غیرضروری در ازدواج می‌توان با فرهنگ‌سازی و مشاوره حقوقی رایگان به زوجین آنها را تشویق نمود که در ازای کاهش هزینه ازدواج مبالغ صرفه‌جویی شده را به عنوان بخشی از مهریه به تازه عروس پرداخت نمایند چرا که وقتی کسی بدهی بزرگی چون مهریه به گردن اوست هزینه‌های نا بجا از سوی او منصفانه و معقول نیست. این شیوه پرداخت مهریه در ابتدای زندگی مشترک برای هر دو طرف در این پیمان مقدس

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-07]

بسیار دلنشین‌تر است. بدین ترتیب صداق معنی اصلی خود را می‌یابد هدیه‌ای که با مهر و صداقت توام است و در قرآن سفارش شده که نحوه دادن مهریه باید با محبت و احترام باشد نه با روش تهدید و استیفای سیستم قضایی. از طرف دیگر کسانی که دارای استطاعت پرداخت مهریه بالا هستند و با میل و رغبت مهریه را به صورت نقد و فوری به همسر خود هدیه می‌دهند باید مورد تشویق قرار گیرند اگر هم بذل مهریه توسط زوجه به طور کامل یا بخشی از آن را تشویق می‌نماییم این امر بعد از قطعیت مالکیت زوجه بر مهر خود پسندیده است هرچند بر کسی پوشیده نیست که زنان فداکار مسلمان اگر مهریه خود را دریافت کنند همان را در صورت نیاز خانواده هزینه خواهند کرد و اگر نیازمند نباشند با مدیریت اقتصادی و شرکت گسترده در امور خیریه نقش موثری در سازندگی جامعه خواهند داشت. این توهین به زنان و سفیه انگاشتن آنهاست که محروم کردن زنان از دسترسی به اموالشان را مصداق مصلحت انگاری بدانیم.

انواع بیمه‌ها

بیمه ریسک: قراردادهای بیمه‌ای که موضوع آن ریسک متوجه اعمال است بیمه‌های اموال نامیده می‌شود در این قراردادها بیمه‌گر ملزم می‌شود تا در صورت ورود خسارتی به مال موضوع قرار داد آن خسارت را جبران کند در این زمینه می‌توان به قراردادهای بیمه آتش‌سوزی، بیمه سرقت و بیمه محصولات کشاورزی اشاره کرد.

ریسک متوجه اشخاص: بیمه مسئولیت یا بیمه‌های زندگی و بیمه عمر

بیمه عمر: عبارت است از قراردادی که در آن بیمه‌گر در قبال دریافت مبلغی متعهد می‌شود تا در صورت فوت بیمه شده و یا فرا رسیدن مدت معین به بیمه‌گذار یا ذی نفع قرار داد مبلغی را به صورت یکجا یا اقساط پرداخت کند. دو نوع بیمه عمر وجود دارد بیمه به شرط فوت – بیمه به شرط حیات و بیمه مختلط.

بیمه به شرط فوت: ذی نفع قرار داد در صورت فوت بیمه‌گذار مبلغی را دریافت می‌کند.

بیمه به شرط حیات: بیمه‌گر ملزم است در صورت زنده ماندن بیمه‌گذار تا مدت معین مبلغی را به بیمه‌گذار یا ذی نفع قرار داد پرداخت کند.

در بیمه مختلط که شایعتر است بیمه‌گر متعهد می‌شود تا در صورت فوت بیمه شده مبلغی را به بیمه‌گذار یا ذی‌نفع قرار داد بپردازد یا با فرا رسیدن زمانی معین (هرکدام که زودتر فرا رسد) در واقع ترکیب دو بیمه‌نامه است که هریک می‌تواند جایگزین دیگری شود با حق بیمه واحد.

بیمه حوادث: قراردادی که به موجب آن بیمه‌گر در مقابل دریافت مبلغی متعهد می‌شود تا در صورت ورود صدمات بدنی به بیمه‌گذار یا بیمه شده آن را از طریق پرداخت مبلغی پول جبران کند. در زمینه اعمال اصل غرامت در این قرارداد نظریات گوناگونی مطرح شده است. اغلب حقوقدانان فرانسوی اعتقاد دارند که در بیمه‌های حوادث اصل غرامت قابل اعتماد نیست در همین راستا ماده ۵۵ قانون ۱۹۳۰ فرانسه مقرر

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-07]

کرده است که در بیمه‌های حوادث بیمه‌گر پس از جبران خسارت وارده بر بیمه‌گذار جایگزین وی در مراجعه به مسئول حادثه نمی‌شود چرا که خود بیمه‌گذار در این فرض می‌تواند به شخص مسئول حادثه یا بیمه‌گر وی مراجعه کرده و علاوه بر مبلغی که بابت بیمه حادثه دریافت نمود مبلغی را نیز مطابق قواعد عام مسئولیت مدنی دریافت کند. توضیح آن که در بیمه‌های حوادث همانند دیگر انواع بیمه‌های جبرانی میزان خسارت پرداختی از سوی بیمه‌گر باید با خسارت وارد بر بیمه‌گذار متناسب باشد مثلا نباید بیش از میزان خسارت وارد بر بیمه‌گذار باشد. در حقوق ایران در بیمه حوادث اصل غرامت قابل اعتماد نیست و بیمه‌گذار می‌تواند مبلغی بیش از زیان‌های وارد بر خود را به موجب قراردادی واحد یا قراردادهای متعدد از شرکت بیمه دریافت کند.

دو نوع بیمه حوادث وجود دارد: بیمه حوادث عمومی و بیمه حوادث اختصاصی (صدمات ناشی از فعالیت‌های حرفه‌ای و شغلی)

بیمه درمان: شامل هزینه‌های درمانی و هزینه‌های مدت درمان و بیکاری بیمه‌گذار. اقدامات اولیه قبل از انعقاد این قرار داد انجام آزمایشات پزشکی خاص است. (صادقی مقدم، شکوهی زاده، ۱۳۹۲)

بیمه مهریه در وضعیت کنونی

بر اساس مدل‌های موجود در بیمه مهریه، زوج با شرکت بیمه، قراردادی کوتاه یا بلندمدت منعقد می‌کند تا ماهانه یا سالانه یا یکجا مبلغی را به حساب شرکت بیمه واریز کند و در عوض بیمه‌گر موظف می‌شود در پایان قرارداد، مهریه همسر وی را به میزان سرمایه انتخابی بپردازد. در صورتی که مدت قرارداد تمام شود و مرد در قید حیات باشد شرکت بیمه تمام مبلغی را که زوج طی سال‌ها پرداخت کرده به همراه سود حاصل از آن به همسر وی برمی‌گرداند. در صورت فوت مرد در طول مدت بیمه، سرمایه اصلی بیمه‌نامه به همسر او تعلق می‌گیرد و اگر فوت او بر اثر حادثه باشد بیمه‌گر دو برابر سرمایه اصلی بیمه‌نامه را به زوجه پرداخت می‌کند. البته فوت بیمه شده (زوج) یا از کار افتادگی او در طول مدت قرار داد باعث معافیت وی از پرداخت مابقی اقساط می‌گردد. همچنین اگر بعد از گذشت شش ماه از قرارداد بیمه، زن توسط مرد مطلقه گردد ذخیره پس‌اندازی بیمه تا تاریخی که مرد آن را پرداخت کرده به زن تعلق می‌گیرد. هدف شوهر از انعقاد قرارداد بیمه مهریه ایفای دین نمی‌باشد بلکه در صدد است به آینده مالی زوجه کمک کند و پس‌اندازی برای وی حاصل نماید فارغ از اینکه به او بدهی‌ای دارد. مانند مواردی که مهریه به صورت عین معین بوده و به تملک زوجه درآمده است. شوهر نفع معنوی در این خصوص دارد نه نفع مالی و محسوس. در اینجا عنوان بیمه مهریه مسامحه در تعبیراست. بیمه مهریه در این روش نوعی پس‌انداز و سرمایه‌گذاری

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-07]

محسوب می‌شود و بیمه‌گذار در صدد است که با استفاده از این قرار داد تمام یا قسمتی از بدهی خود را به زوجه تحت عنوان مهریه بپردازد. (حاتمی، یاسینی نیا، ۱۳۹۴).

در حال حاضر صرفا شرکت بیمه ایران، بیمه مهریه را تحت پوشش خود قرار داده است. (طرحی که به واقع عملیاتی نشده است). در این طرح بیمه‌گذار زوج است که به صورت یکجا یا سالیانه مبلغی را به شرکت بیمه می‌پردازد.

تعهد بیمه‌گر: بیمه گر پس از انقضای مدت معین (سررسید) یا فوت بیمه شده (زوج) در طول مدت بیمه، متعهد به پرداخت سرمایه بیمه به استفاده‌کننده (زوجه) است.

نحوه پرداخت: پرداخت دو برابر سرمایه به زوجه در صورت فوت زوج بر اثر حادثه.

در طول مدت بیمه، پرداخت ذخیره پس‌اندازی بیمه نامه به زوجه در صورت مطلقه شدن وی قبل از پایان مدت بیمه و پرداخت ارزش بازخرید بیمه‌نامه در صورت تقاضای بازخرید توسط بیمه‌گذار به استفاده‌کننده است. (دو مورد اخیر مشروط به این است که حداقل ۶ ماه از تاریخ شروع بیمه گذشته و بیمه‌گذار حق بیمه مربوطه را پرداخت کرده باشد). همچنین در صورتی که بیمه شده در طول مدت بیمه، دچار از کار افتادگی دائم و کامل گردد از آن تاریخ تا پایان مدت بیمه، بیمه‌گر حق بیمه‌ای دریافت نمی‌کند ولی تعهداتش کماکان به قوت خود باقی خواهد بود.

استفاده‌کننده (ذی نفع): شخصی است که تحت شرایطی از مزایای بیمه‌نامه استفاده خواهد کرد در این نوع بیمه، زوجه به عنوان ذی نفع در موارد فوت بیمه شده در طول مدت بیمه یا حیات وی در انقضای مدت بیمه از مزایای بیمه شده استفاده می‌نماید. ذی نفع (زوجه) طرف قرارداد بیمه مهریه نیست و قبول وی شرط انعقاد قرار داد نمی‌باشد. هرچند آثار وی و مزایای بیمه مهریه شامل حال او می‌شود. اما لازم است که در زمان دریافت سرمایه بیمه اقدام به اخذ سرمایه بیمه نماید.

مزایای بیمه مهریه فعلی برای زوجه

۱- در صورت حیات زوج در پایان مدت بیمه، سرمایه اصلی بیمه‌نامه به صورت یکجا به زوجه پرداخت می‌گردد.

۲- در صورت فوت بیمه شده در طول مدت بیمه، سرمایه اصلی بیمه‌نامه به زوجه پرداخت خواهد شد.

۳- در صورت فوت بیمه شده بر اثر حادثه دو برابر سرمایه اصلی بیمه‌نامه به زوجه پرداخت خواهد شد.

چنانچه زن بعد از گذشت حداقل ۶ ماه از تاریخ شروع بیمه‌نامه و پرداخت حق بیمه مربوطه توسط بیمه‌گذار و قبل از پایان مدت بیمه مطلقه گردد ذخیره پس‌اندازی بیمه‌نامه تا تاریخ پرداخت حق‌بیمه به وی پرداخت خواهد شد.

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-07]

زوجه به میزان ۸۵ ٪ در منافع حاصل از عملیات بیمه‌گری در این بخش سهیم بوده و در صورت تشکیل منافع مزبور، سرمایه اصلی بیمه‌نامه به اضافه سرمایه‌ای که از محل مشارکت منافع ایجاد شده است به وی پرداخت خواهد شد.

زوجه می‌تواند پس از گذشت حداقل دو سال از شروع بیمه و پرداخت مستمر حق بیمه مربوطه از محل ذخیره پس‌انداز بیمه‌نامه، تقاضای وام نماید سرمایه مهریه جزء ماترک نبوده و از مالیات بر ارث و مالیات بر درآمد معاف می‌باشد. همچنین بیمه شده، بیمه‌گذار و زوج همه یک نفرند یعنی مرد. (ایزدی، ۱۳۹۷)

حق بیمه یکجا یا سالانه یا ماهیانه بر اساس سرمایه انتخابی با توجه به سن و شغل بیمه شده و مدت بیمه تعیین می شود پس سن بیمه شده از ملاک‌های بسیار اساسی در تعیین میزان حق بیمه است.

بیمه‌گذار می‌تواند سرمایه اصلی بیمه‌نامه را حداقل ده میلیون ریال و حداکثر مبلغ پانصد میلیون ریال انتخاب نماید و مدت قرارداد ۵ ساله یا ده ساله است در صورتی که سن زوج بیش از ۵۰ سال یا سرمایه اصلی مورد درخواست بیش از صد میلیون ریال باشد صدور بیمه‌نامه منوط به انجام معاینات پزشکی از بیمه است.

ماهیت حقوقی بیمه مهریه

امروزه عقد بیمه به عنوان یک عقد معین و مستقل پذیرفته شده است. بیمه‌ی مهریه یکی از اقسام بیمه عمر می‌باشد. بیمه‌ی عمر قراردادی است که به موجب آن بیمه‌گر در مقابل دریافت حق بیمه مقرر متعهد می‌شود که مبلغ معینی را یکجا به شکل سرمایه بیمه شده یا در مدت معین به شکل مستمری به بیمه‌گذار یا شخص ثالث که از طرف بیمه‌گذار تعیین می‌شود بپردازد. زمان ایفای تعهد ممکن است فوت بیمه شده یا زمان حیات معینی در دوران حیات او باشد. (زنگنه، ۱۳۷۹) (مشایخی، ۱۳۵۳) که بر این اساس بر حسب مورد بیمه عمر به شرط فوت و بیمه عمر به شرط حیات نام دارند.

بیمه مهریه نوعی بیمه عمر یا بیمه عمر مختلط است که ترکیبی از دو نوع بیمه عمر به شرط حیات و بیمه عمر به شرط فوت است به همین جهت بیمه مرکب نیز نامیده می‌شود. هرچند بیمه مهریه نوعی بیمه عمر مختلط است اما بیمه‌نامه حوادث نیز به آن ضمیمه شده است که در مجموع بر مزایای این بیمه‌نامه برای زوجه می‌افزاید در حیات، فوت و سلامت بیمه شده (زوج) زوجه تحت پوشش قرار گرفته است. در واقع بیمه حوادث یکی دیگر از انواع بیمه‌نامه‌های اشخاص است که به بیمه‌های عمر ضمیمه می‌گردد و بیمه‌ای است که بر اساس آن هرگاه بیمه شده به علت حادثه فوت شود شرکت دو برابر سرمایه بیمه را می‌پردازد به این علت به آن بیمه فوت در اثر حادثه یا بیمه تکمیلی حادثه نیز می‌گویند (جوهریان، ۱۳۷۳)

در بیمه مهریه مانند بیمه عمر، قبول ثالث در هنگام انعقاد قرارداد شرط نمی‌باشد.

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-07]

قرارداد بیمه مهریه عقدی عهدی و معوض است زیرا یکی از طرفین قرارداد (بیمه‌گذار= زوج) تعهد به پرداخت حق بیمه می‌نماید و طرف دیگر (شرکت بیمه) متعهد می‌شود که در صورت حصول شرایط مقرر در بیمه‌نامه، وجه مقرر در آن (سرمایه بیمه) را به ذی نفع تعیین شده (زوجه) بپردازد.

این قرارداد عقدی معوض است به این معنی که در قبال تعهدات بیمه‌گذار در پرداخت اقساط حق بیمه بیمه‌گر متعهد به پرداخت مبلغی است که در بیمه‌نامه مشخص گردیده است و این مبلغ در عرف شرکت‌های بیمه سرمایه بیمه نامیده می‌شود. به دلیل معوض بودن این عقد است که تعهدات بیمه‌گر زمانی آغاز می‌شود که بیمه‌گذار به تعهدات خود عمل کرده باشد.

لزوم یا جواز بیمه مهریه

عقد لازم عقدی است که به جز در موارد مصرح قانونی از سوی طرفین آن قابل فسخ نباشد در حالی که بیمه‌گذار می‌تواند هر زمان که بخواهد با نپرداختن اقساط حق بیمه از استمرار قرارداد جلوگیری کند که عملا نتیجه‌ای جز فسخ قرارداد نخواهد داشت.

بیمه مهریه از سوی شرکت بیمه لازم است (جز در موارد خاص مانند پی بردن شرکت به خلاف واقع بودن اظهارات بیمه‌گذار قبل از وقوع خطر حق فسخ ندارد و از سوی بیمه‌گذار جایز است ولی چنانچه زوج در قرارداد جداگانه با زوجه متعهد شود که پرداخت تمام یا قسمتی از مهریه وی را از طریق بیمه مهریه می‌پردازد باید بیمه مهریه را از سوی بیمه‌گذار نیز لازم دانست.

لزوم حمایت از زنان بی سرپرست با بیمه تامین اجتماعی

بررسی‌های بعمل آمده از سرشماری سال ۱۳۹۵ و مقایسه آن با سال‌های ۱۳۹۰ و۱۳۸۵ نشان می‌دهد که آمار زنان بی‌همسر به دلیل فوت همسر از ۶. ۵ درصد در سال ۸۵ به ۷. ۳ درصد در سال ۹۵ رسیده ضمنا آمار زنان بی‌همسر به دلیل طلاق به بیش از دو برابر افزایش یافته است. (از ۹/. به ۲/۲). (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵) بالاتر بودن امید به زندگی در زنان و بالا بودن مرگ ومیر مردان در سنین جوانی و میانسالی بعلت حوادث ناشی از کار و شانس کمتر زنان برای ازدواج مجدد پس ازفوت یا طلاق همسر آمار زنان بی‌سرپرست را در مقایسه با مردان تنها افزایش می‌دهد از طرفی وابستگی اقتصادی زنان جامعه ما به مردان نان آورشان ونگهداری از فرزندان خردسال این مصیبت را دو چندان می‌کند. با اذعان به این حقیقت که در همه کشورها فقر زنان گسترده‌تر و دارای عوارض ناگوارتری است. از طرف دیگر همین زنان مالک حقیقی مهریه خود در شروع زندگی مشترک هستند بدیهی است که دسترسی زنان به حقوق اقتصادی آنها به موقع و قبل از بحران بی‌سرپرستی از شدت آسیب‌های اجتماعی نسبت به آنها می‌کاهد. طرح بیمه اجباری مهریه‌های بالا اقشار متوسط جامعه را به سوی کاهش میزان مهریه و پرداخت فوری مهریه‌های

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-07]

غیرمنقول یا نقد در زمان ازدواج سوق می‌دهد. در نتیجه مردان نمی‌توانند با دامن زدن به چشم و هم‌چشمی‌های ناپسند و به قصد ندادن مهریه، تعهد فوق استطاعت خود را بپذیرند و پاسخگو نباشند یا زنان را به بخشش اجباری مهریه وادارند. امری که در آیات قرآن به شدت نکوهش شده است. ارزش اجباری بودن بیمه مهریه‌های بالاتر از سقف معین این است که با تجمع ثروت انبوه ناشی از این قانون نه تنها بیمه‌شدگان که قشر زنان کم درآمد با مهریه‌های پایین نیز می‌توانند برحسب اولویت و نیاز و دارا بودن شرایط ویژه از طریق معرفی نهادهای حمایتی مانند کمیته امداد یا بهزیستی از حمایت بیمه مهریه به صورت وام یا کمک بلا عوض برخوردار شوند.

ریسک قابل قبول در مورد بیمه مهریه برای طلاق به خواست زوج

بیمه‌های خصوصی با تصور اینکه آمار طلاق رو به افزایش است تمایلی به بیمه زنان خانه دار ندارند در حالیکه با خارج کردن طلاق‌های توافقی ونظایر آن (۷۰درصد طلاق‌ها) (جمشیدی، ۱۳۹۶) که امکان سوء استفاده ازشرکت بیمه مطرح است و اجباری کردن بیمه مهریه برای طبقات بالای جامعه این ریسک بسیار کاهش یافته وحتی در استان‌های با آمار طلاق بالا مانند تهران (بازای هر ۴ ازدواج یک طلاق) (گزارش تحلیلی، ۱۳۹۱) نیز از نظر ریسک بیمه‌ای قابل قبول است.

بیمه‌های با سپرده‌گذاری بالا مورد استقبال زنان نیست چون زنان خانه‌دار از عهده سپرده‌گذاری‌های پر هزینه برنمی‌آیند. از طرف دیگر دولت نیز به تنهایی توانایی این نوع تامین اجتماعی را ندارد.

در حال حاضر طرح بیمه زنان خانه‌دار با توجه به پیگیری‌های معاونت خانواده ریاست جمهوری طی سالیان گذشته فرایندهای متعددی را پشت سر گذاشته است. مصوبه ۷۸/۱۱/۳ دولت اختصاص ردیف بودجه در سال ۱۳۸۰ برای بهزیستی آیین‌نامه بیمه زنان خانه‌دار در طول ۵ سال، مسولیت وزارت تعاون، کار وامور اجتماعی در کمیسیون اجتماعی دولت در سال ۱۳۸۷ و ابلاغ بخشنامه بیمه حرف و مشاغل آزاد زنان نیز به دلیل بالا بودن نرخ حق بیمه حرف و مشاغل و عدم توانایی مالی زنان و همسرانشان نتوانست راه بیمه زنان خانه‌دار را هموار کند.(گزارش وضعیت زنان وخانواده، ۱۳۹۶)

طرح بیمه اجباری مهریه در شرایط خاص

این طرح در مراحل آغازین تحقیق و پیشنهاد خود مورد استقبال جمعی از حقوقدانان و طرفداران حقوق زنان مسلمان قرار گرفته ودر حال حاضر در انتظار پیشنهاد لایحه از طرف دولت و پیشنهادات کارشناسان برای اصلاح یا رفع نواقص احتمالی می‌باشد.

بیمه اجباری مهریه نوعی بیمه خسارت یا بیمه بی‌سرپرستی می‌باشد. در این طرح (بعد از آنکه به صورت لایحه یا طرح در مجلس مطرح وتصویب شود) سقف مهریه برای بیمه اجباری ۱۱۰ سکه می‌باشد یا بر

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-07]

مبنای میزان مصوب مهرالمثل متغیر بوده هر ۵ سال می‌تواند بازنگری شود. میزان سپرده برای مهریه‌های بین ۱۰۰تا ۳۰۰ سکه طلاپنج درصد (۵ تا ۱۵سکه) پیشنهاد شده است. مهریه‌های پایینتر از این میزان مشمول طرح بیمه اجباری نمی‌شوند و مهریه‌های بالاتر نیز درصورت تایید زوجه مبنی بر دریافت نقدی بیست درصد میزان مهریه معاف از طرح بیمه اجباری هستند. هر چند بیمه داوطلبانه میزان مهریه‌های کمتر هم امکان‌پذیر است ولی برای مهریه‌های بالاتر یعنی از ۳۰۰ تا ۵۰۰ سکه هزینه سپرده‌گذاری دو برابر یا ده درصد ارزش مهریه خواهد بود و بالاتر ازآن بیمه نمی‌شود و مشمول محرومیت از خدمات حمایتی قضایی نیز خواهند بود.

نکته مهم در این طرح ضمانت اجرای آن است. اگر زوجی با مهریه بالاتر از سقف تعیین شده بدون بیمه کردن یا پرداخت بیست درصدی مهریه توافق و ازدواج نمایند سیستم حاکمیتی برای تعقیب قضایی و حقوقی زوج در صورت اختلاف آنها درگیر نخواهد شد و بار مطالبه این مهریه‌ها بر دوش جامعه و تشکیلات حقوقی نخواهد افتاد. در شرایط سخت اقتصادی امروز این طرح کمک می‌کند جامعه و خانواده‌ها از مهریه پایین استقبال نمایند تا مشمول بیمه اجباری مهریه نبوده و از هزینه بیمه معاف شوند. این تحول کمترین دستاورد طرح بیمه اجباری مهریه است. اما از زنان در آستانه ازدواج از طبقات مرفه انتظار می‌رود که علاوه بر دریافت بیست درصد مهریه به طور داوطلبانه مهریه خود را به صورت یکجا بیمه نمایند. این افراد درصورت احراز شرایط دریافت حق بیمه یعنی از دست دادن سرپرست در مورد فوت همسر یا طلاق‌های خاص(غیرتوافقی، غیروکالتی، غیرمقصر بودن زوجه در متارکه) علاوه بر استحقاق دریافت مهریه کامل خود به روش‌های دادگاهی یا توافقی از صندوق بیمه مهریه نیز بیست درصد مهریه را دریافت می‌کنند (۴ برابر سپرده). درصورتی که بجای زوجه زوج سپرده‌گذار باشد بیست درصد از بدهی او را صندوق بیمه مهریه درصورت طلاق خاص تعهد می‌نماید. به نظر می‌رسد جذابیت این طرح بگونه‌ای است که ایجاد رقابت بر سر سپرده‌گذاری میان زوج و زوجه نماید. از آنجا که هدف صندوق تنها حمایت از بیمه‌گذاران نیست و بسیاری از اقشار آسیب‌پذیر دارای مهریه‌های پایین بوده و قادر به پرداخت سپرده برای بیمه مهریه نیستند و احتمال بی‌سرپرستی بدنبال طلاق خاص و فوت همسر در این قشر جامعه بیشتر و عوارض آن نیز شدیدتر است لذا انتظار می‌رود دولت بعنوان حمایت از این گروه و تقویت صندوق که منافع آن کاملا ملی است بودجه‌ای را اختصاص دهد تا اقشار بیشتری از زنان بی‌سرپرست با وجود بیمه نبودن از این نوع تامین اجتماعی برخوردار شوند. لازم به توضیح است که برای اجرایی شدن این خدمات نیازی به هزینه اضافه و تاسیس تشکیلات جدید و استخدام نیرو نیست. بیمه ایران یا بیمه تامین اجتماعی بخش اعظم این خدمات را می‌توانند ارایه دهند. و دوایر ثبت ازدواج و طلاق و اداره ثبت احوال و در

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-07]

شرایطی دادگاه‌های خانواده نوع طلاق یا فوت همسر و نیز شرایط بیمه اجباری مهریه را تایید و گواهی می‌کنند.

در طرح ملی بیمه اجباری مهریه بیمه‌گذار ترجیحا زوجه است و سپرده‌گذاری بر اساس ذخیره سکه طلا بوده تا نوسانات بازار ارز و تورم در کاهش سرمایه صندوق تاثیر نداشته باشد. میزان سپرده‌گذاری برای مهریه‌های معین شده از ۱۰۰تا ۳۰۰ سکه میزان ۵ درصد و برای مهریه‌های بین ۳۰۰ تا ۵۰۰ سکه ده درصد می‌باشد. تعهد بیمه‌گر پرداخت ۴ برابرمیزان سپرده به مهریه زیر ۳۰۰ سکه و پرداخت ۲ برابر به مهریه‌های بالاتراز ۳۰۰ سکه در زمان تحقق شرایط دریافت می‌باشد.

اطلاع‌رسانی و مشاوره قبل از ازدواج و توجیه حقوقی زوجین و خانواده‌های آنها دردفاتر ازدواج درباره مهریه و قوانین جدید نقش مهمی در فرهنگ‌سازی برای تعدیل مهریه و کاهش هزینه‌های غیرضروری در ازدواج جوانان خواهد داشت.

بعلاوه مانند همه شرکت‌های بیمه که از کاهش ریسک حوادث برای بقای خود حمایت می‌کنند تلاش‌های پیشگیرانه با استفاده از امکانات مالی صندوق مهریه برای ارتقای دانش و سازش در میان زوجین برای کاهش طلاق وکاهش مرگ ومیر و حوادث ضروری است تا از آمار بی‌سرپرستی زنان کاسته وکیفیت خدمات به افراد آسیب دیده افزایش یابد.

نتیجه‌گیری

بیمه اجباری مهریه برای سقفی معین برای بحران بی‌سرپرستی، طرحی است که علاوه بر کاهش بار مشکلات قضایی مربوط به مطالبه مهریه‌های نجومی از مردان و فرهنگ‌سازی برای کاهش میزان مهریه ظرفیتی عملی برای حمایت از زنان بی‌سرپرست مهیا می‌سازد. منافع این طرح برای زوج وزوجه نیز غیرقابل انکار است. این امر به دلیل کاهش میزان مهریه تا حد استطاعت مردان و افزایش توان اقتصادی زنان است که با دسترسی آنان به بخشی از مهریه به روش محترمانه و به موقع (یعنی در ابتدای تشکیل خانواده و در شرایط صلح و دوستی) در استحکام بنیان خانواده نقش چشمگیری خواهد داشت. در مواردی که زوجین به دلیل استطاعت اقتصادی و نه فخرفروشی و چشم و همچشمی‌های کاذب، اصرار بر تعیین مهریه بالا دارند پرداخت فوری بخشی از مهریه در ابتدای تشکیل خانواده نشانه صدق تعهد زوج براساس قانون و شرع است. راه دیگر بیمه اجباری مهریه است که با سپرده‌گذاری ۵ درصد توسط زوجه (یا زوج به صورت داوطلبانه) صورت می‌گیرد و درصورت حادثه و اتفاق بی‌سرپرستی زن، بدلیل فوت مرد یا طلاق غیر توافقی و غیر وکالتی و نظایر آن که زن مقصر جدایی نباشد با اثبات و تایید شرایط، زن میزان بیست درصد مهریه (۴ برابر سپرده) را از صندوق بیمه مهریه دریافت می‌کند. چه قبل از بروز این بحران تمام مهریه را از همسرش دریافت کرده باشد یا به هر دلیلی مانند اعسار زوج یا کمبود ماترک چیزی نگرفته باشد.

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-07]

فهرست منابع و مآخذ

۱- اسدی پور، سجاد، حقیقتیان. منصور، ارسلانی مقدم، الهام، "بررسی عوامل اجتماعی مربوط به اجرای مهریه زنان تازه ازدواج کرده شهرکرد در سال ۱۳۸۹"، زن و مطالعات خانواده، سال ۴، ش ۱۵، بهار ۱۳۹۱، ص ۱۳-۴۲

۲- اعزازی، شهلا، جامعه‌شناسی خانواده، نشر روشنگران و مطالعات زنان، ۱۳۷۶

۳- جوهریان، محمدولی، بیمه عمر، انتشارات بیمه ایران، چاپ اول، ۱۳۷۳

۴- حاتمی، علی اصغر، یاسینی‌نیا. هاجر، "بیمه مهریه"، پژوهشنامه بیمه سال ۳۰ تابستان ۱۳۹۴، ش ۲

۵- حیدری، عباسعلی، "مبانی فقهی مهریه موانع و راهکارهای استیفای آن"، مجله فقه واصول، ۱۳۸۴، ش ۲، ص ۶۹-۹۶

۶- زنگنه، مسعود، فصلنامه صنعت بیمه، ش ۵۸، ۱۳۷۹

۷- سعیدی، محمد علی، "بررسی اعتبار حقوقی مهریه‌های سنگین" فصلنامه حقوق، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی، مقالات موضوعی دوره ۴۰، ش ۱۰۱، بهار ۱۳۸۹، ص ۱۰۹-۱۲۷

۸-صادقی مقدم. محمد حسن، شکوهی زاده. رضا، حقوق بیمه جلد اول:کلیات عقد بیمه، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۹۲

۹- مشایخی، همایون، مبانی و اصول حقوقی بیمه، نشر مدرسه عالی بیمه، ج دوم، ۱۳۵۳

۱۰- منصورنژاد، محمد، مسئله اسلام زن و فمنیسم انتشارات برگ زیتون، ۱۳۸۱

۱۱- مولاوردی، شهیندخت، "تاملاتی در باب مهریه"، مجله حقوق زنان، ۱۳۸۵، ش ۲۸، ص ۷-۶

۱۲- وحدتی شبیری، سیدحسن، "وضعیت حقوقی مهریه‌های سنگین در نکاح دائم"، مجله فقه واصول، ۱۳۸۷، ش ۸۱، ص ۱۸۹-۲۰۴

۱۳- وزیری فرد، سیدمحمدجواد، فلاح تفتی. فاطمه، "بررسی فقهی و راهکارهای کاهش مهریه"، دو فصلنامه علمی، ترویجی فقه و حقوق خانواده (ندای صادق). سال ۱۸، ش ۵۸، ص ۱۵۷-۱۸۶

۱۴- یوسف‌زاده، حسن، "پایش جامعه‌شناختی مهریه"، نشریه جامعه‌شناسی و علوم اجتماعی، مطالعات راهبردی زنان، ۱۳۸۴، ش ۲۷

سایت‌های اینترنتی

۱۵- ایزدی ۱۳۹۷، کارشناس بیمه ایران http://www.bime-omr.com

۱۶- جمشیدی، مریم، "بررسی افزایش طلاق توافقی"، سایت فرارو، ۱۳۹۶ https://fararu.com

۱۷-سایت بیمه ایران http://iraninsurance.ir/web/iic/home

۱۸-گزارش تحلیلی ثبت رویداد ازدواج و طلاق استان تهران با تاکید بر شاخص جمعیتی ۱۳۹۱

۱۹-گزارش وضعیت زنان و خانواده در آیینه آمار طی سال‌های ۱۳۹۰-۱۳۹۵

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-07]

۲۰- مرکز آمار ایران، گزیده نتایج سرشماری عمومی نفوس www.amar.org.ir و مسکن ۱۳۹۵

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-07]